

„EUROELEKTRA”
Ogólnopolska Olimpiada Wiedzy Elektrycznej i Elektronicznej
Rok szkolny 2018/2019

Zadania z elektrotechniki na zawody II stopnia

Instrukcja dla zdającego:

1. Czas trwania zawodów: 120 minut.
2. II stopień Olimpiady zawiera 6 zadań otwartych.
3. Należy podać poprawną odpowiedź wraz tokiem rozwiązania.
4. Za każdą prawidłową odpowiedź uzyskuje się maksymalnie 10 punktów. Maksymalna liczba punktów do zdobycia za 6 zadań to 60 punktów.
5. Można korzystać z przyborów do pisania, rozdawanych kart czystopisu i brudnopisu, kalkulatorów i tablic matematycznych. Korzystanie z notebooków, tabletów, telefonów komórkowych, smartfonów, smartwatchy, kalkulatorów programowalnych, itp. jest zabronione.

Życzymy powodzenia!

Zadanie 1

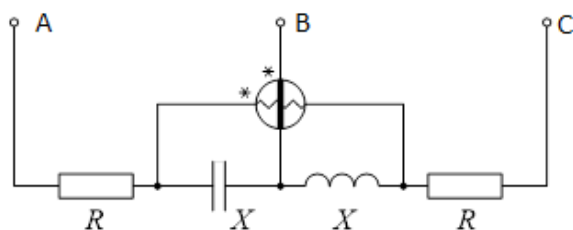
Do rozruchu trójfazowego silnika asynchronicznego (indukcyjnego) klatkowego zastosowano przełącznik gwiazda-trójkąt. Obliczyć natężenie prądu rozruchowego i moment rozruchowy silnika. Wykreślić charakterystykę mechaniczną silnika $M = M(s)$ przy połączeniu uzwojeń w gwiazdę i trójkąt. Zachowując proporcje momentów, na charakterystyce zaznaczyć i opisać trzy punkty charakterystyczne dla poślizgów: znamionowego s_n , krytycznego s_k i rozruchowego s_r . Porównać wartości natężenia prądu rozruchowego i momentu rozruchowego z przełącznikiem gwiazda-trójkąt i bez przełącznika. Wskazać zalety i wady zastosowania tego przełącznika do rozruchu silników asynchronicznych klatkowych.

Dane znamionowe silnika: moc $P_n = 10$ kW, napięcie $U_n = 400$ V (Δ), prędkość $n_n = 960$ obr/min, sprawność $\eta_n = 88\%$, współczynnik mocy $\cos \varphi_n = 0,75$, natężenie prądu rozruchowego $I_m = 104$ A (Δ), względna przeciążalność momentem $m_{kn} = 2,0$.

W obliczeniach należy przyjąć, że parametry schematu zastępczego silnika nie zmieniają się.

Zadanie 2

Obwód, którego schemat przedstawiony został na rysunku 1, zasilany jest symetrycznym zgodnym systemem napięć trójfazowych o napięciu przewodowym $U = 400$ V. Elementy występujące w obwodzie mają wartości $R = X = 100$ Ω . Wyznaczyć wskazanie idealnego watomierza (zerowa rezystancja cewki prądowej i nieskończenie wielka – napięciowej). Naszkicować wykres fazorowy napięć i prądów.

Rys. 1.

Zadanie 3

Do pomiaru napięcia ok. 12 V można użyć dwóch woltomierzy:

- analogowego woltomierza technicznego klasy 1,5 o zakresie $0 \div 15$ V,
- cyfrowego woltomierza trzycyfrowego o zakresie $0 \div 99,9$ V i błędzie wynoszącym 0,2% wartości zmierzonej plus 3 jednostki ostatniej cyfry.

Który z tych dwóch przyrządów pomiarowych pozwoli określić podaną wartość napięcia z mniejszym błędem? Odpowiedź należy uzasadnić stosownymi obliczeniami.

Zadanie 4

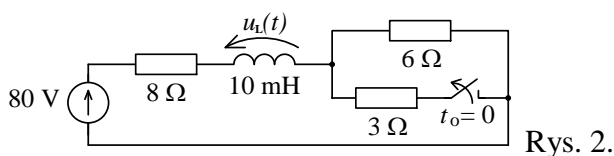
Udowodnić prawidłowość definicji 1 A (obowiązującej w systemie metrycznym SI), która brzmi następująco:

„Amper to natężenie prądu stałego, który przepływając w dwóch przewodach równoległych, prostoliniowych, o długości nieskończonej, o przekroju okrągłym, znikomo małym, umieszczonych w próżni, w odległości 1 m jeden od drugiego, wytwarza między tymi przewodami siłę równą $2 \cdot 10^{-7}$ N na 1 m długości”.

Przenikalność magnetyczna próżni $\mu_0 = 4 \pi \cdot 10^{-7} \Omega \cdot \text{s} \cdot \text{m}^{-1}$.

Zadanie 5

Na rysunku 2 przedstawiono schemat obwodu elektrycznego. Przed komutacją łącznika, która wystąpiła w chwili $t_0 = 0$, w obwodzie elektrycznym występował stan ustalony. Wyznaczyć $u_L(0^+)$, czyli wartość początkową napięcia na idealnej cewce (tuż po otwarciu łącznika).

Rys. 2.

Zadanie 6

Dana jest prądnica synchroniczna 3-fazowa z wirnikiem cylindrycznym o danych znamionowych: moc pozorna $S_n = 10,0$ kVA; napięcie twornika $U_{an} = 231$ V (Y); prąd twornika $I_{an} = 25,0$ A; rezystancja twornika $R_a = 0,340 \Omega$; reaktancja synchroniczna $X_s = 5,91 \Omega$; częstotliwość $f_n = 50,0$ Hz; prędkość synchroniczna $n_s = 1500$ obr/min; współczynnik mocy $\cos \varphi_n = 0,8_{\text{ind}}$; napięcie wzbudzenia $U_{fn} = 30,0$ V; prąd wzbudzenia $I_{fn} = 10,0$ A, rezystancja wzbudzenia $R_f = 2,20 \Omega$.

Obliczyć zmienność napięcia dla obciążenia znamionowego ($\cos \varphi = 0,8_{\text{ind}}$).

W obliczeniach należy: pominąć rezystancję twornika, ze względu na jej znacznie mniejszą wartość w stosunku do reaktancji synchronicznej, założyć stałą wartość prądu wzbudzenia oraz pominąć zjawisko nasycenia obwodu magnetycznego.

Opracowali:

dr hab. inż. Mieczysław Ronkowski, prof. PG
dr inż. Anna Golijanek-Jędrzejczyk
dr inż. Andrzej Skiba
mgr inż. Marek Kamiński

Sprawdził:

dr inż. Sławomir Cieślik, prof. UTP

Zatwierdził:

Przewodniczący
Rady Naukowej Olimpiady
dr hab. inż. Sławomir Cieślik, prof. UTP